

**Про зміст оперативно-розшукової характеристики незаконного
заволодіння транспортними засобами**

Колб С.О., старший державний ревізор-інспектор Луцької ОДНІ ГУ
Міністерства доходів і зборів України у Волинській області

Розвиток теорії оперативно-розшукової діяльності засвідчив, що кримінологічна, кримінально-правова та інші характеристики злочинів по своєму змісту не включають та в цілому не забезпечують виконання завдань ОРД, визначених, зокрема, в ст. 1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Втім, як вірно зробили висновок ряд вчених (А.В. Баб'як, О.О. Дерев'ягін, М.В. Стащак), у сучасній науці ОРД виокремлено категорію, яку

називають оперативно-розшуковою характеристикою [1, с. 36]. Поряд з цим, у науковій літературі досі вживається таке поняття, як «оперативно-тактична характеристика» під якою розуміють характеристику кримінальної або криміногенної події, яка є елементом оперативно-розшукової ситуації [2, с. 44-45]. Саме цей елемент і утворює умови, що сприяють підготовці та вчиненню злочину або маскуванню факту протиправного діяння.

Крім цього, І.І. Басецький мову в своїх роботах веде про оперативно-тактичну характеристику злочинності [3, с. 92-93] вважаючи, зокрема, що оперативно-тактична характеристика - це науково-практичний термін, що визначає сукупність ефективних організаційно-тактичних рішень.

Г.Т. Кабанов переконаний, що оперативно-тактична характеристика містить дані, які відображають оперативну обстановку в регіоні, стан боротьби зі злочинами, кримінологічні особливості злочинців, способи вчинення протиправних діянь, засоби маскування факту злочину, місця збуту викраденого, причини та умови, що сприяють вчиненню злочинів, тощо [4, с. 71]. Наукові напрацювання й виступили методологічним підґрунтям для виведення поняття «оперативно-розшукової характеристики злочинів» [2, с. 34-38].

Разом з тим, варто зупинитись і на такій проблемі, як складові елементи (системоутворюючі ознаки) цієї характеристики, уявлення про, які, як свідчить вивчення наукової літератури, змінювались залежно від етапу розвитку теорії ОРД та змісту її предмету.

До даної характеристики вчені у свій час відносили:

1) відомості про стан, динаміку та особливості вчинення окремих кримінальних діянь;

2) опис протиправних дій, подій, явищ, які пов'язані з ними: криміногенне та кримінальне середовище, злочинна поведінка тощо;

3) узагальнена інформаційна модель злочинної події;

4) сукупність основних ознак різних видів злочинів;

5) сукупність відомостей про стан, динаміку діяльності і структуру організованих злочинних груп корисливо-насиленницького спрямування, а також відомостей, що характеризують суб'єкти вчинення злочинів і об'єкти посягання, які повинні розглядатися з позиції ефективності застосування оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів з метою припинення злочинної діяльності й розкриття вчинених ними злочинів.

При цьому така характеристика формується з таких елементів, які без сумніву, необхідно обов'язково брати до уваги під час проведення оперативної розробки організованих злочинних груп корисливо-насиленницького спрямування;

6) система значущих для ОРД ознак та їх взаємозв'язок, що впливають на побудову оперативних версій і розслідування злочинів;

7) комплекс кримінально-правових, кримінологічних, психологічних та інших (спеціальних) ознак, які розглядаються під кутом зору вирішення оперативно-розшукових задач;

8) сукупність відомостей, що належать до кримінально-правового аспекту кримінальної події, що перевіряється, а також криміналістичної та віктимологічної характеристики;

9) окрема наукова категорія, яка є інформаційною моделлю злочину і ґрунтується на елементах кримінально-правової, кримінологічної, криміналістичної, соціально-психологічної та віктимологічної характеристик злочинної події, а також на спеціальних відомостях про типові дії злочинців щодо маскування злочинів та протидії правоохоронних органів, що сприяє

ефективному вирішенню завдань по розкриттю злочинів оперативними підрозділами ОВС;

10) окрема наукова категорія, яка є узагальненою комплексно-системною інформаційною моделлю злочинної діяльності (діяння);

11) науково розроблена система найбільш суттєвих, типових для певної категорії злочинів ознак та властивостей, що відображаються в об'єктивній реальності й мають значення для найбільш доцільного та правильного застосування заходів та засобів оперативно-розшукової діяльності (І.М. Зубач) [5, с. 11]; ін.

Таким чином, аналіз основних ознак оперативно-розшукової характеристики злочинів, що вчиняються організованими злочинними угрупованнями в Україні, дає можливість не тільки визначити основні тенденції розвитку даного суспільного небезпечного явища, але й виокремити вузькі та проблемні моменти, на які варто акцентувати увагу при розробці теоретико-прикладних засад удосконалення правового механізму протидії організованим злочинності, включаючи й питання, що пов'язані з незаконним заволодінням організованими злочинними угрупованнями транспортними засобами.

Список використаних джерел:

1. Баб'як А.В., Дерев'ягін О.О., Стащак М.В. Особливості протидії злочинам підрозділами карного розшуку в курортних місцевостях України: монографія / Баб'як А.В., Дерев'ягін О.О., Стащак М.В. - Львів: ЛьДУВС, 2012. - 172 с.

2. Худяков Ю.М. Значение и содержание оперативно-тактической характеристики для раскрытия преступлений различных видов / Ю.М. Худяков // Проблемы совершенствования деятельности аппаратов милиции и криминалистических подразделений. - М.: ВНИИ МВД СССР, 1979. - Вып. 2. - С. 44-53.

3. Басецкий И.И. Словарь оперативно-розыскной терминологии / И.И. Басецкий. - Мн.: Академия МВД Республики Беларусь, 1993. - 264 с.

4. Кабанов Г.Т. Квартирные кражи. Предупреждение и раскрытие. Оперативно-розыскная тактика: учеб. пособие / Г.Т. Кабанов и др. - Мн.: Академия МВД Беларусь, 1995. - 246 с.

5. Зубач І.М. Попередження та розкриття злочинів у банківській сфері (оперативно-розшуковий аспект): Автореф. дис...канд. юрид. наук / 21.07.04. - Х.: ХНУВС, 2004. - 16 с.